

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี
ชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๑๒/๒๕๖๕

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โจทก์

นายโกสิน พลกุล ที่ ๑

นายประชา มาสินนธ์ ที่ ๒

นายวัฒนา เมืองสุข ที่ ๓

พลตำรวจเอกอภิสิทธิ์ ตันชูเกียรติ ที่ ๔

บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ

บริษัท จีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม - สไตเออร์ จำกัด ที่ ๕

นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ที่ ๖

จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์

อุทธรณ์คัดค้าน

คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ลงวันที่

๑๕

เดือน

กันยายน

พุทธศักราช

๒๕๖๕

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์

รับอุทธรณ์วันที่

๗

เดือน

มีนาคม

พุทธศักราช

๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และจำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวง หรือกระทำการโดยวิธีการอื่นร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้นร่วมกันกระทำความผิดด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ ร่วมและสนับสนุนการกระทำความผิด โดยจำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหาร

โครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. โดยในวันเดียวกัน นายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ว่า ร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย โดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ จากนั้นนายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และ อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ กับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาด อันเป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และโดยทุจริต เพื่อแสวงหาประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ด้วยเงื่อนไขรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทน จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภทไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ และตามวิธีการค้าต่างตอบแทน เป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๘,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลยที่ ๔

และนายสมัครยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ ต่อมาจำเลยที่ ๖ มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ ยังแก้ไขข้อความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตหลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่ แขวงเสาชิงช้าและแขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาคriminal ครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มี

โทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

ต่อมาวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ (ที่บัญญัติใหม่) ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายใน ๓ เดือนนับแต่ออกหมายจับ ศาลจึงพิจารณาคดีจำเลยที่ ๕ ต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า จำเลยที่ ๕
กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓ ประกอบ
มาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอ
ราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓
การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ตามคำพิพากษา
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในชั้นนี้มีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์เพียงประการเดียวว่า
คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๕
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓
ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๙๐ หรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๕ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าทำสัญญากับหน่วยงาน
ของรัฐ แม้อนุญาตตลาดการมีค่าซื้อขาดให้จำเลยที่ ๕ คืนเงินให้แก่กรุงเทพมหานครเป็นค่าส่วนต่าง
ระหว่างมูลค่าทางตลาดที่ยุติธรรมกับเงินช่วยค่าซ่อมแซมรวมเป็นเงิน ๒๐,๔๓๕,๖๒๐ ยูโร แต่
กรุงเทพมหานครยังมีความเสียหายจากการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย
ทั้งค่าภาษีอากรสินค้าอะไหล่ และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ค่าฝากและเก็บรักษาสินค้า รวมถึง
ค่าซ่อมแซมอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และปรามปรามการกระทำ

ความผิดที่เป็นเหตุให้มีได้มีการแข่งขันการเสนอราคาเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับลงโทษจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคล จึงต้องพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนโทษปรับที่จะลงโทษได้เท่านั้น จึงต้องใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษปรับหนักที่สุดลงโทษจำเลยที่ ๕ เห็นว่า ปัญหาว่าบทบัญญัติมาตราใดเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดสำหรับจำเลยที่ ๕ นั้น ต้องพิจารณาจากหลักการรับโทษในทางอาญาของบุคคลตามมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ดังนั้น “โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น” ย่อมมีความหมายอยู่ในตัวว่า ต้องเป็นโทษที่สามารถลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ เมื่อนิติบุคคลไม่อาจถูกลงโทษจำคุกได้ การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคลจึงต้องพิจารณาจากโทษปรับเป็นหลัก มิใช่โทษจำคุก เมื่อความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ในคดีนี้มีระวางโทษปรับหนักที่สุด คือ ร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า อันเป็นโทษปรับจำนวนที่สูงกว่าโทษปรับสำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามส่วนของโทษปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามส่วนของโทษปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท และสองในสามส่วนของโทษปรับตั้งแต่ ๑๔๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ จึงต้องลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ ร้อยละห้าสิบของ

จำนวนเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ที่มีการทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร คิดเป็นโทษปรับ ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ลงโทษจำเลยที่ ๕ ฐานร่วมกันกระทำให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดสำหรับจำเลยที่ ๕ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ปรับเป็นเงิน ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท หากจำเลยที่ ๕ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๒๙/๑ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.

นายเกษิตศ มงคลศิริภัทรา

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๑๒/๒๕๖๕
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ		โจทก์
	นายโกสิน พลกุล	ที่ ๑	
	นายประชา มาลีนนท์	ที่ ๒	
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓	
	พลตำรวจเอกอภิสิทธิ์ชัย ตันชูเกียรติ	ที่ ๔	
	บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ บริษัท จีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕	
	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	ที่ ๖	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ

การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน	พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับอุทธรณ์วันที่ ๗ เดือน มีนาคม	พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีการอื่นใดร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และขัดต่อมติ กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้นร่วมกระทำความผิด ด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำ ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ เป็นผู้ร่วมและสนับสนุนการกระทำความผิด จำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียยื่นร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธาน

คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า ร่าง A.O.U. ถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย โดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ นายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยกับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ กับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า สินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาด อันเป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ด้วยเงื่อนไขรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แต่มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทน จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มิตินั้นสินค้าประเภทไก่อต้มสุกแทน ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ และตามวิธีการค้าต่างตอบแทน ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลยที่ ๔ และนายสมัครยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ

เพื่อมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ แก้อื้อไขความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิตหลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่ แขวงเสาชิงช้าและแขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม

ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ จึงมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว จำเลยที่ ๕ มิได้อุทธรณ์ คดีสำหรับจำเลยที่ ๕ ในส่วนการกระทำความผิด
จึงยุติตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ข้อกฎหมายของโจทก์มีว่า คำพิพากษาของศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด
เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๘๐ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุด
สำหรับลงโทษจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคล ต้องพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนโทษปรับ
ที่จะลงโทษได้เท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด
เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นเหตุ
ให้มีได้มีการแข่งขันการเสนอราคาเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน กรณีจึงต้องใช้พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งเป็นบทที่มี
โทษปรับหนักที่สุดแก่จำเลยที่ ๕ เห็นว่า หลักการลงโทษแก่บุคคลในทางอาญา ประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒ บัญญัติว่า บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะ
กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษ
ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย คำว่า “โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น” ย่อมมีความหมายอยู่ในตัวว่าต้อง
เป็นโทษที่สามารถลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ และ คำว่า “โทษ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. ๒๕๕๔ หมายถึง ผลแห่งความผิดที่ต้องรับ แม้โทษจำคุกจะเป็นโทษทางอาญา แต่โทษจำคุกไม่อาจ
นำมาลงแก่นิติบุคคลได้โดยสภาพ โทษจำคุกจึงไม่ใช่โทษที่จะลงแก่นิติบุคคลผู้กระทำความผิด การใช้
บทกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๐ จึงต้องพิจารณาจากโทษที่อาจนำมาลงแก่นิติบุคคลได้เท่านั้น การบังคับใช้กฎหมายแก่บุคคลที่ต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาคและลำดับโทษที่วางไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ นั้น จำต้องพิจารณาจากบุคคลซึ่งอยู่ในสถานภาพเดียวกันและเหตุผลตามความเป็นจริงด้วย คือ ระหว่างบุคคลธรรมดาด้วยกัน หรือระหว่างนิติบุคคลด้วยกัน ในกรณีบุคคลธรรมดาโทษประหารชีวิตย่อมหนักกว่าโทษจำคุก โทษกักขัง โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน แต่สำหรับนิติบุคคลซึ่งไม่อาจได้รับโทษประหารชีวิต โทษจำคุก หรือโทษกักขังได้ โทษปรับย่อมเป็นโทษที่หนักกว่าโทษริบทรัพย์สิน หากถือบทกฎหมายที่มีโทษประหารชีวิต โทษจำคุก หรือโทษกักขังเป็นบทหนัก แต่บทกฎหมายนั้นคงมีโทษประหารชีวิต โทษจำคุก หรือโทษกักขังเพียงสถานเดียว นิติบุคคลผู้กระทำความผิดก็จะไม่ได้รับโทษการดำเนินคดีอาญาแก่นิติบุคคลซึ่งกระทำความผิดย่อมไร้ผล ฉะนั้น กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดที่จะนำมาลงแก่จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๐ จึงต้องใช้กฎหมายบทที่มีโทษปรับหนักที่สุด เมื่อความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มีระวางโทษปรับ ร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า อันเป็นโทษปรับอัตราสูงกว่าโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามส่วนของโทษปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามส่วนของโทษปรับ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท และโทษปรับตั้งแต่ ๑๔๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ จึงต้องลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น

วินิจฉัยแก้เป็นว่า ลงโทษจำเลยที่ ๕ ร่วมกันกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่น
ไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอ
ราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓
อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ปรับร้อยละ ๕๐
ของจำนวนเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท หากจำเลย
ที่ ๕ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๒๙/๑ นอกจากที่แก้
ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.

นายธนิต รัตนผล

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๑๒/๒๕๖๕
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ		โจทก์
	นายโกคิน พลกุล	ที่ ๑	
	นายประชา มาสินนธ์	ที่ ๒	
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓	
	พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	ที่ ๔	
	บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ บริษัท จิตี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕	
	นายอภिरักษ์ โกชะโยธิน	ที่ ๖	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีการอื่นใด ร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และขัดต่อมติ กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้นร่วมกระทำความผิด ด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในขณะนั้น ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ เป็นร่วมและสนับสนุนการกระทำความผิด โดยจำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING

หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. โดยในวันเดียวกัน นายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า ร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย โดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ จากนั้นนายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ กับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาดอันเป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย ด้วยเงื่อนไขรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทน จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัท ซี.พี. เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภทไก่ดำสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติและตามวิธีการค้าต่างตอบแทน เป็นเหตุให้

- ๔ -

ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลยที่ ๔ และนายสมัครยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ เพื่อมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิด L/C ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ ยังแก้ไขข้อความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขใน L/C หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้า และแขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีเกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และ มาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มี

โทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม

ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดีแต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ จึงมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษ

หนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้
จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว เมื่อจำเลยที่ ๕ มิได้อุทธรณ์ คดีในส่วนการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๕
จึงยุติตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ข้อกฎหมายของโจทก์ประการเดียวว่า คำพิพากษาของ
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และ
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๙๐ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคล ไม่อาจลงโทษจำคุก
จำเลยที่ ๕ ได้ ดังนั้น การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับลงโทษจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็น
นิติบุคคล จึงต้องพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนโทษปรับ คดีต้องใช้พระราชบัญญัติว่า
ด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษปรับหนัก
ที่สุดลงแก่จำเลยที่ ๕ นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ บัญญัติว่า บุคคลจักต้องรับโทษ
ทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และ
โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย คำว่า บุคคล ตามมาตรานี้มิได้
แยกออกเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๖ และ
มาตรา ๖๗ ก็กำหนดว่า นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือ
กฎหมายอื่น และนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา ในเบื้องต้นนิติบุคคลจึง
กระทำความผิดอาญาและมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ตามกฎหมาย ส่วนประเด็นว่าจะลงโทษอย่างไรนั้น
เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องพิจารณาภายหลัง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า เมื่อการ

กระทำได้อันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงแก่ผู้กระทำความผิด และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ บัญญัติว่า โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้ (๑) ประหารชีวิต (๒) จำคุก (๓) กักขัง (๔) ปรับ (๕) ริบทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า โทษในลำดับ (๑) หนักที่สุดแล้วโทษลำดับถัดลงมาหนักลดหลั่นลงไป โดยโทษริบทรัพย์สินลำดับสุดท้ายเบาที่สุด การพิจารณากฎหมายที่บทมีโทษหนักที่สุดตามมาตรา ๔๐ จึงพิจารณาจากความหนักเบาของโทษตามมาตรา ๑๘ เป็นเกณฑ์ โทษจำคุกจึงเป็นโทษที่หนักกว่าโทษปรับและในกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ จึงต้องพิจารณาว่าบทใดมีโทษจำคุกหนักกว่าเป็นเกณฑ์ เมื่อได้บทกฎหมายที่มีโทษจำคุกหนักที่สุดแล้ว ก็ต้องนำโทษจำคุกและโทษปรับของบทกฎหมายนั้นมาปรับแก้คดี ในขั้นตอนนี้จึงพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เมื่อผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลไม่อาจลงโทษจำคุกได้ จะต้องลงโทษปรับ ก็ต้องใช้อัตราโทษปรับของบทบัญญัติบทหนักนี้ลงแก่ผู้กระทำความผิด ไม่กลับไปพิจารณาโทษปรับตามบทกฎหมายอื่นอีก เมื่อความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบ มาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ กับความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ที่จำเลยที่ ๕ กระทำความผิดกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ต่างมีโทษจำคุกและโทษปรับด้วยกัน โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ มีอัตราโทษตั้ง แต่ ๗ ปีถึง ๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๑๔๐,๐๐๐ บาทถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อนำมาพิจารณาประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จะมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ๘ เดือนถึง ๑๓ ปี ๔ เดือน หรือจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน และปรับตั้งแต่ ๙๓,๓๓๓.๓๓ บาทถึง ๒๖๖,๖๖๖ บาท และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗

- ๘ -

ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มีอัตราโทษต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๕ ปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นหรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า ดังนั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงมีโทษจำคุกหนักกว่าความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ความผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามมาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ที่ต้องนำมาใช้ปรับแก้คดีลงโทษจำเลยที่ ๕ เมื่อจำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลไม่อาจลงโทษจำคุกได้ จึงต้องลงโทษปรับ ก็ต้องใช้โทษปรับของพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ลงแก่จำเลยที่ ๕ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ เป็นเงิน ๒๖๖,๖๖๖ บาท จึงขอแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยยืน

นายอำพันธ์ สมบัติสภาพรกุล

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๑๒/๒๕๖๕

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ		โจทก์
	นายโกสิน พลกุล	ที่ ๑	
	นายประชา มาสินนธ์	ที่ ๒	
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓	
	พลตำรวจเอกอิทธิลักษณ์ ตันชูเกียรติ	ที่ ๔	
	บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ บริษัท จีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕	
	นายอภิรักษ์ โกชะโยธิน	ที่ ๖	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ

การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีการอื่นใดร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้นร่วมกระทำความผิด ด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในขณะนั้น ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ เป็นตัวการร่วมและเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด โดยจำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ

(AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. โดยในวันเดียวกัน นายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่าร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยโดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ จากนั้น นายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ กับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาด อันเป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ด้วยเงื่อนไขรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทนจำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภทไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ และตามวิธี

การค้าต่างตอบแทน เป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลยที่ ๔ และนายสมัครยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบเพื่อมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งรับการขอเปิด L/C ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ ยังแก้ไขข้อความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขใน L/C หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้าและแขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีเกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาค้างครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษ

หนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

ต่อมาวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ (ที่บัญญัติใหม่) ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีความผิดกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ศาลจึงมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่าจำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตาม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ข้อกฎหมายของโจทก์มีประการเดียวว่า คำพิพากษาศาล
ฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และ
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๙๐ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๕ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าทำ
สัญญากับหน่วยงานของรัฐ แม้อนุญาตตุลาการจะมีค่าชี้ขาดให้จำเลยที่ ๕ คืนเงินให้แก่
กรุงเทพมหานครเป็นค่าส่วนต่างระหว่างมูลค่าทางตลาดที่ยุติธรรมกับเงินช่วยค่าซ่อมแซมรวมเป็นเงิน
๒๐,๔๓๕,๖๒๐ ยูโร แต่กรุงเทพมหานครยังมีความเสียหายจากการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ทั้งค่าภาษีอากรสินค้าอะไหล่ และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ค่าฝากและ
เก็บรักษาสินค้า รวมถึงค่าซ่อมแซมอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๒ และ
ปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นเหตุให้มีได้มีการแข่งขันการเสนอราคาเพื่อประโยชน์สูงสุดของ
หน่วยงาน การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับลงโทษจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคล
ต้องพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนโทษปรับที่จะลงโทษได้เท่านั้น จึงต้องใช้
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่ง
เป็นบทที่มีโทษปรับหนักที่สุด เห็นว่า การพิจารณาว่าบทบัญญัติมาตราใดเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนัก
ที่สุดสำหรับจำเลยที่ ๕ นั้น ต้องพิจารณาจากหลักการรับโทษทางอาญาของบุคคลตามมาตรา ๒ แห่ง
ประมวลกฎหมายอาญาซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอัน

กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย...” โดยคำว่า “โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น” ย่อมหมายถึง โทษที่สามารถลงแก่บุคคลนั้นได้ด้วย หากโทษใดแม้จะมีการกำหนดไว้แต่โทษดังกล่าวเป็นโทษที่ไม่อาจลงแก่บุคคลใดได้แล้ว ย่อมไม่อาจถือเป็นโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด แม้ว่านิติบุคคลต้องรับผิดทางอาญาโดยถือเอาการกระทำและเจตนาของผู้แทนนิติบุคคลซึ่งได้กระทำภายในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลก็ตาม แต่กฎหมายได้รับรองฐานะของนิติบุคคลว่าเป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่งต่างหากจากบุคคลธรรมดา การพิจารณากำหนดโทษแก่นิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ซึ่งบัญญัติถึงโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้ (๑) ประหารชีวิต (๒) จำคุก (๓) กักขัง (๔) ปรับ (๕) ริบทรัพย์สิน เมื่อนิติบุคคลโดยสภาพเปิดช่องให้ลงได้เพียงโทษปรับกับโทษริบทรัพย์สินเท่านั้น ส่วนโทษประหารชีวิต จำคุก หรือกักขัง ไม่ใช่โทษที่จะลงแก่นิติบุคคลตามมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้ ดังนั้น การพิจารณาว่าบทบัญญัติมาตราใดเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นนิติบุคคลย่อมไม่อาจถือตามลำดับโทษทางอาญาที่วางไว้โดยทั่วไปสำหรับบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ได้เพียงอย่างเดียว แต่จำต้องคำนึงว่าโทษที่จะใช้ลงนั้นเป็นโทษที่ใช้บังคับกับนิติบุคคลได้หรือไม่ด้วย เพราะมิฉะนั้นแล้วหากเป็นกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดกรรมเดียวแต่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทแต่บทกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดมีแต่ระวางโทษจำคุกไม่มีโทษปรับ ส่วนบทกฎหมายที่มีระวางโทษปรับด้วยแต่เป็นบทกฎหมายที่มีโทษเบากว่า หากถือลำดับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เพียงอย่างเดียวในการพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดโดยไม่คำนึงว่าเป็นบทกฎหมายที่มีโทษที่จะลงแก่นิติบุคคลนั้นได้หรือไม่ เช่นนี้ นิติบุคคลนั้นกลับไม่ต้องรับโทษ เนื่องจากกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดไม่มีกำหนดระวางโทษที่ศาลจะลงแก่นิติบุคคลได้ ซึ่งกฎหมายไม่น่าจะมีเจตนารมณ์เช่นนั้น ดังนั้น การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับ

จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคลจึงต้องพิจารณาบทที่มีโทษปรับหนักที่สุดเป็นหลัก มิใช่บทที่มีโทษจำคุกหนักที่สุดเหมือนอย่างบุคคลธรรมดา เมื่อความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มีระวางโทษปรับหนักที่สุด คือ ร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า อันเป็นโทษปรับจำนวนที่สูงกว่าโทษปรับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงต้องลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ ร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น

จึงวินิจฉัยแก้เป็นว่า ให้ลงโทษจำเลยที่ ๕ ฐานร่วมกันกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ ร้อยละห้าสิบของจำนวนเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท หากจำเลยที่ ๕ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๒๙/๑ นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.

นางสาวสิริกานต์ มีจุล

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๑๒/๒๕๖๕
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ		โจทก์
	นายโกสิน พลกุล	ที่ ๑	
	นายประชา มาสินนธ์	ที่ ๒	
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓	
	พลตำรวจเอกอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	ที่ ๔	
	บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ บริษัท จีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕	
	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	ที่ ๖	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ
การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นผู้สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีการอื่นใดร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และขัดต่อมติ กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในขณะนั้นร่วมกระทำความผิด ด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในขณะนั้น ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ เป็นผู้ร่วมและสนับสนุนการกระทำความผิด โดยจำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF

UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. โดยในวันเดียวกัน นายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า ร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย โดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ จากนั้น นายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ กับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาดอันเป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย ด้วยเงื่อนไขรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทน จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภทไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ และตามวิธีการค้าต่างตอบแทน เป็นเหตุให้ประเทศไทย

ต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่า จำเลยที่ ๔ และนายสมัครยืนคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ เพื่อมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิด L/C ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึง ขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ ยังแก้ไขข้อความ อันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขใน L/C หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบ สินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้า และแขวงวัดราชบพิตร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และ มาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะ จำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบ มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของ

รัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม

ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ จึงมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมาย
บทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระ
ค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นในท้าย

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว เมื่อจำเลยที่ ๕ มิได้อุทธรณ์ คดีสำหรับจำเลยที่ ๕ ในส่วนการกระทำ
ความผิดจึงยุติตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ข้อกฎหมายของโจทก์มีประการเดียวว่า คำพิพากษาของ
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และ
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๙๐ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๕ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้า
ทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ แม้อนุญาตโตะตุลาการจะมีค่าชี้ขาดให้จำเลยที่ ๕ คืนเงินให้แก่
กรุงเทพมหานครเป็นค่าส่วนต่างระหว่างมูลค่าทางตลาดที่ยุติธรรมกับเงินช่วยค่าซ่อมแซมรวมเป็นเงิน
๒๐,๔๓๕,๖๒๐ ยูโร แต่กรุงเทพมหานครยังมีความเสียหายจากการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ทั้งค่าภาษีอากรสินค้าอะไหล่ และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ค่าฝากและ
เก็บรักษาสินค้า รวมถึงค่าซ่อมแซมอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ
ปรามปรามการกระทำความผิดที่เป็นเหตุให้มีได้มีการแข่งขันการเสนอราคาเพื่อประโยชน์สูงสุดของ
หน่วยงาน การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับลงโทษจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคล
จึงต้องพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนโทษปรับที่จะลงโทษได้เท่านั้น ต้องใช้
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งเป็น

บทที่มีโทษปรับหนักที่สุด เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “เมื่อการกระทำใด อันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด” ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าจะใช้กฎหมายบทใดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด จะต้องพิจารณาจากตัวกฎหมายบทนั้น ๆ ว่ามีระวางโทษอย่างไร โดยไม่ได้พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดหรือจำเลยเป็นใคร เป็นเด็กหรือไม่ เป็นนิติบุคคลหรือไม่ และจะลงโทษจำเลยได้หรือไม่เพียงใด เพราะฉะนั้นเป็นขั้นตอนต่อไปหลังจากที่ได้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดแล้ว และการที่จะพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักกว่า ก็ต้องถือตามลำดับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เป็นเกณฑ์ โทษประหารชีวิตก็หนักกว่าโทษจำคุก โทษจำคุกก็หนักกว่าโทษกักขัง โทษกักขังก็หนักกว่าโทษปรับ โทษปรับก็หนักกว่าโทษริบทรัพย์สิน ในกรณีที่มีโทษจำคุกเหมือนกัน โทษจำคุกตามกฎหมายบทใดหนักกว่าก็ต้องใช้กฎหมายบทนั้นลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ การตีความกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด หากกฎหมายประสงค์จะให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษปรับหนักกว่าลงโทษแก่จำเลยหรือผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลก็ต้องบัญญัติไว้ให้ชัดแจ้ง เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นจะตีความขยายความไปให้เป็นโทษแก่จำเลยย่อมไม่ชอบ เมื่อคดีนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทที่มีโทษจำคุกหนักที่สุดเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำ ๔ ปี ๘ เดือน และจำคุกชั้นสูง ๓๓ ปี ๔ เดือน ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๕ ปี เห็นได้ว่าโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีโทษ

จำคุกหนักกว่าโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงชอบแล้ว

จึงวินิจฉัยยืน

นายรักเกียรติ วัฒนพงษ์

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๑๒/๒๕๖๕

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ.๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายโกคิน พลกุล	ที่ ๑
	นายประชา มาลีนนท์	ที่ ๒
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓
	พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	ที่ ๔
	บริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ บริษัทจีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕
	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	ที่ ๖ จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ
การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่
ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจ

หน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร
จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และ
กำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรืออนุมัติ และ
รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร
สามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕
เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย
ให้แก่กรุงเทพมหานคร และจำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่
กำกับดูแลบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและ
กลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ในขณะนั้น ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดย
มุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและ
ระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ ร่วมและสนับสนุนการกระทำความผิด
กล่าวคือ จำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (Agreement of Understanding) แล้ว
มอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียนำร่างข้อตกลงของความเข้าใจไปให้จำเลยที่ ๔
จากนั้น จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและ
เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เสนอร่างข้อตกลง
ของความเข้าใจต่อคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
เพื่อพิจารณารับร่าง ในวันเดียวกัน นายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการและ
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความเห็นว่า ร่างข้อตกลงของความเข้าใจถูกต้อง ต่อมา
จำเลยที่ ๑ ลงนามในร่างข้อตกลงของความเข้าใจ โดยปราศจากอำนาจ ไม่เป็นไปตามหลักการที่
คณะรัฐมนตรีอนุมัติ นายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายยานพาหนะดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทา

สาธารณภัย (Purchase Agreement) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ และไม่ได้ขอรับความเห็นกับตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้ กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาด ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ ร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนได ชิง จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภทไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ และตามวิธีการค้าต่างตอบแทน เป็นเหตุให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลยที่ ๔ และนายสมัคร ยืนคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อตรวจสอบ ทั้งมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) และให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และแก้ไขข้อความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขในเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้าและแขวงวัดราชบพิตร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และ มาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะ
จำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว
พิพากษาว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓
ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบ
มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒
มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท
ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมาย
บทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และ
จำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓
วรรคสาม

ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี
แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ จึงมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่ต้อง

กระทำหน้าจําเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิจารณาว่า จําเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจําเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า จําเลยที่ ๕ กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ กับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจําเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์มีเพียงประการเดียวว่า คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ขอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ หรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับลงโทษแก่จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ต้องพิจารณาเฉพาะโทษปรับที่จะลงโทษได้เท่านั้น จึงต้องใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษปรับหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลยที่ ๕ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ซึ่งมุ่งหมายปราบปรามการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มิได้มีการแข่งขันกันเสนอประโยชน์สูงสุดให้แก่หน่วยงานของรัฐอย่างแท้จริง และเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ เห็นว่า การกระทำความผิดใดเป็นกรรมเดียว แต่มีผลเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ได้วางหลัก โดยกำหนดให้ศาลใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดแต่บทเดียว ส่วนอย่างไรเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดนั้น ต้องพิจารณาตามลำดับโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์ โดยโทษในลำดับที่อยู่สูงกว่าย่อมหนักกว่าโทษในลำดับต่ำกว่า หากความผิดบทแรกและบทหลังมีอัตราโทษประเภทเดียวกันในลำดับเดียวกัน เช่น จำคุกเช่นเดียวกันแล้ว ต้องถือความผิดบทที่มีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงมากกว่าเป็นบทหนัก หากความผิดแต่ละบทมีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงเท่ากันต้องถือความผิดบทที่มีอัตราโทษจำคุกชั้นต่ำสูงกว่าเป็นบทหนัก แต่หากความผิดทุกบทต่างมีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงและชั้นต่ำเท่ากันแล้วจึงจะต้องพิจารณาโทษปรับในแต่ละบทความผิดต่อไป คดีนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า การกระทำความผิดตามฟ้องของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท เมื่อพิจารณาบท

กำหนดโทษฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๘ เดือน ถึง ๖ ปี ๘ เดือน ฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ ๓ ปี ๔ เดือน และจำคุกชั้นสูง ๓๓ ปี ๔ เดือน ฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ ๔ ปี ๘ เดือน และจำคุกชั้นสูง ๓๓ ปี ๔ เดือน และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มีระวางโทษจำคุก ๑ ปี ถึง ๕ ปี

ดังนี้ เห็นได้ว่า ทุกบทความผิดต่างมีอัตราโทษจำคุกเช่นเดียวกัน จึงต้องพิจารณาว่าบทใดมีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงมากที่สุด เมื่อความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ ๔ ปี ๘ เดือน และจำคุกชั้นสูง ๓๓ ปี ๔ เดือน ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มีระวางโทษจำคุกชั้นสูงเพียง ๕ ปี

ความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ย่อมเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด และเมื่อถือว่าบทดังกล่าวเป็นบทหนักแล้ว ก็ต้องใช้อัตราโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับตามบทนี้ลงโทษแก่จำเลยที่ ๕ โดยหาจำต้องพิจารณาสถานะของผู้กระทำความผิดว่าเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่จะสามารถบังคับโทษนั้นได้หรือไม่ เพียงใด อันเป็นขั้นตอนการพิจารณาโทษที่จะใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิด ภายหลังการพิจารณาปรับบทลงโทษ

แล้วตั้งที่โจทก์อุทธรณ์ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษามานั้นชอบ

แล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยให้พิพากษายืน.

นายทรงพล สงวนพงศ์

(อม.๓๒/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๑๒/๒๕๖๕

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ ๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ		โจทก์
	นายโกสิน พลกุล	ที่ ๑	
	นายประชา มาลีนนท์	ที่ ๒	
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓	
	พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	ที่ ๔	
	บริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุค สเปเชียล ฟาห์รชอย		
	เอจี แอนด์ โค เคจี จำกัด หรือ		
	บริษัทจีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕	
	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	ที่ ๖	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด
เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์ วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการแผ่นดิน และควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวง หรือกระทำการโดยวิธีการอื่นใดร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และขัดต่อมติ กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้นร่วมกระทำความผิด ด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในขณะนั้น ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อ

ประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ ร่วมและสนับสนุนการกระทำความผิด โดยจำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ แล้วจำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. โดยในวันเดียวกัน นายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า ร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย โดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ จากนั้น นายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ กับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาดอันเป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์จากโครงการดังกล่าวที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้แก่จำเลยที่ ๕ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ด้วยเงื่อนไขรับพันธะการค้าต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่ง

ผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่มีได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้าต่างตอบแทน จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัทซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัทในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภทไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ และตามวิธีการค้าต่างตอบแทน เป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลยที่ ๔ และนายสมัครยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ ต่อมา จำเลยที่ ๖ มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิด L/C ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึงขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ ยังแก้ไขข้อความอันเป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขใน L/C หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้าและการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้า และแขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาค้างครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า
จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราช
บัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบ
มาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา
๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา
๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษ
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบท
ที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และ
จำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

ต่อมาวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕
ขึ้นพิจารณา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ (ที่บัญญัติใหม่) ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก ถือว่าจำเลยที่ ๕ ให้การปฏิเสธ ตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.
๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕
มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ศาลจึงพิจารณาคดี

จำเลยที่ ๕ ต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิจารณาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า จำเลยที่ ๕ กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ (ที่ถูก (เดิม)) ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ กับพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓

ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คดีมีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์เพียงประการเดียวว่า คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ หรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า “เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นขั้นตอนของการพิจารณาปรับบทลงโทษแก่การกระทำของผู้กระทำความผิด เพื่อให้ใช้บทบัญญัติที่มีโทษหนักที่สุดสำหรับการกระทำความผิดร้ายแรงที่สุดลงโทษผู้กระทำความผิด โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาสถานะของผู้กระทำความผิดว่าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดนั้นต้องพิจารณาโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ซึ่งกำหนดโทษเป็นลำดับดังนี้ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โทษที่อยู่ในลำดับก่อนย่อมหนักกว่าโทษที่อยู่ในลำดับหลัง หากความผิดแต่ละบทมีอัตราโทษประเภทเดียวกัน เช่น จำคุกเหมือนกันแล้ว แม้จะมีโทษปรับด้วย ต้องถือความผิดบทที่มีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงมากกว่าเป็นบทที่โทษหนักที่สุด หากความผิดแต่ละบทมีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงเท่ากันต้องถือความผิดบทที่มีโทษจำคุกชั้นต่ำที่สูงกว่าเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด หากความผิดทุกบทมีโทษจำคุกชั้นต่ำและชั้นสูงเท่ากันต้องพิจารณาโทษปรับซึ่งเป็นโทษที่มีลำดับถัดไป ทั้งนี้ เมื่อกฎหมายบทใดเป็นบทที่มีโทษหนัก

ที่สุดแล้ว ต้องใช้อัตราโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับตามบทกฎหมายนั้นเพียงบทเดียวลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลที่ต้องรับผิดในความผิดทางอาญาได้ ก็สามารถลงโทษนิติบุคคลตามสภาพแห่งโทษจะเปิดช่องให้ลงโทษได้ หาใช่ว่าการปรับกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดต้องพิจารณาสถานะของจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคลและโทษที่จะลงแก่จำเลยที่ ๕ เป็นสำคัญ หรือพิจารณาถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่หน่วยงานของรัฐดังที่โจทก์อุทธรณ์แต่อย่างใดไม่ คดีนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ (ที่ถูกลบ (เดิม)) ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๘ เดือน ถึง ๖ ปี ๘ เดือน หรือปรับตั้งแต่ ๑,๓๓๓.๓๓ บาทถึง ๑๓,๓๓๓.๓๓ บาท ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๕ ปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นหรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี

๔ เดือน ถึง ๑๓ ปี ๔ เดือน หรือจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน และปรับตั้งแต่ ๖๖,๖๖๖.๖๗ บาทถึง ๒๖๖,๖๖๖.๖๗ บาท ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำ ๔ ปี ๘ เดือนถึง ๑๓ ปี ๔ เดือน หรือจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน และปรับตั้งแต่ ๖๖,๖๖๖.๖๗ บาทถึง ๒๖๖,๖๖๖.๖๗ บาท จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงเท่ากัน และสูงกว่าอัตราโทษจำคุกขั้นสูงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำสูงกว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ดังนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จึงเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ซึ่งมีระวางโทษจำคุกขั้นต่ำ ๔ ปี ๘ เดือนถึง ๑๓ ปี ๔ เดือน หรือจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน และปรับตั้งแต่ ๖๖,๖๖๖.๖๗ บาทถึง ๒๖๖,๖๖๖.๖๗ บาท เมื่อจำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคล จึงไม่อาจลงโทษจำคุกจำเลยที่ ๕ ได้ แต่สภาพแห่งโทษเปิดช่องให้ลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ จึงลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ ตามอัตราโทษปรับที่บัญญัติไว้ใน

(อม.๕๐)

- ๑๐ -

บทกฎหมายดังกล่าวได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาลงโทษ
ปรับจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.
๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๖ นั้น ชอบแล้ว
อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงมีความเห็นให้พิพากษายืน.

นายกิตติพงษ์ ศิริโรจน์

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ.๑๒/๒๕๖๕
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑ /๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

โจทก์

นายโกคิน พลกุล

ที่ ๑

นายประชา มาสินนถ์

ที่ ๒

นายวัฒนา เมืองสุข

ที่ ๓

พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ

ที่ ๔

บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุค สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี

หรือ บริษัท จีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด

ที่ ๕

นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน

ที่ ๖

จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ
การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๑๕	เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับอุทธรณ์วันที่ ๗	เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งหกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ , ๘๓ และ ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗, ๑๑, ๑๒ และ ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีสำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาครั้งแรก ถือว่าจำเลยที่ ๕ ให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม

ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ จึงพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษาว่าจำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ในส่วนของจำเลยที่ ๕ ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

คดีมีปัญหาข้อกฎหมายตามอุทธรณ์ของโจทก์ประการเดียวว่า คำพิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ให้ลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ นั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์อุทธรณ์ว่า การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ต้องพิจารณาเปรียบเทียบจากโทษปรับของแต่ละบทความผิด ไม่ใช่โทษจำคุก เนื่องจากเป็นโทษที่สามารถลงแก่จำเลยที่ ๕ ได้ตามความเป็นจริง กรณีจึงต้องใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งมีระวางโทษปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ เมื่อจำเลยที่ ๕ ทำสัญญากับกรุงเทพมหานครเป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท ตามข้อตกลงซื้อขายเอกสารหมาย จ.๖๓ คิดเป็นโทษปรับที่จะลงแก่จำเลยที่ ๕ เป็นจำนวน ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท จึงสูงกว่าโทษปรับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคแรก บัญญัติว่า บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ

ความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย โดยมาตรา ๑๘ วรรคแรก บัญญัติว่า โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้ (๑) ประหารชีวิต (๒) จำคุก (๓) กักขัง (๔) ปรับ และ (๕) ริบทรัพย์สิน จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลจึงเป็นเพียงบุคคลธรรมดาในทางกฎหมาย ไม่อาจได้รับโทษประหารชีวิต จำคุก และกักขังได้โดยสภาพ แตกต่างจากจำเลยอื่นที่เป็นบุคคลธรรมดาที่อาจถูกลงโทษตามมาตรา ๑๘ ได้ทุกประเภท ดังนั้นการพิจารณาว่าโทษตามกฎหมายใดเป็นบทลงโทษที่หนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๐ ซึ่งจะใช้ลงแก่บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลจึงอาจแตกต่างกันได้ตามสภาพของผู้กระทำความผิด กรณีจึงต้องพิจารณาเปรียบเทียบโทษปรับของแต่ละบทความผิดของจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นโทษที่สามารถใช้ลงแก่จำเลยที่ ๕ ได้ตามความเป็นจริง เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยที่ ๕ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งมีระวางโทษปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นหรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยจำเลยที่ ๕ ทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นโทษปรับร้อยละห้าสิบที่จะลงแก่จำเลยที่ ๕ เป็นเงินจำนวน ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท จึงเป็นโทษปรับที่สูงกว่าโทษปรับสำหรับความผิดอื่นของจำเลยที่ ๕ ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามส่วนของโทษปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามของโทษปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาทถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษสองในสามของ

โทษปรับตั้งแต่ ๑๔๐,๐๐๐ บาทถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท จึงต้องใช้โทษปรับจำนวน ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ลงแก่จำเลยที่ ๕ ในฐานะที่เป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น

จึงวินิจฉัยแก้เป็นว่า ให้ลงโทษจำเลยที่ ๕ ร่วมกันใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ปรับจำเลยที่ ๕ เป็นเงิน ๓,๓๔๓,๗๔๔,๕๐๐ บาท หากจำเลยที่ ๕ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และ ๒๙/๑ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.

นายพิชัย เพ็งผ่อง

(อม.๓๑/๑)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อธ.๑๒/๒๕๖๕

คดีหมายเลขแดงที่ อม. อธ.๑/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ		โจทก์
	นายโกสิน พลกุล	ที่ ๑	
	นายประชา มาสินนธ์	ที่ ๒	
	นายวัฒนา เมืองสุข	ที่ ๓	
	พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ	ที่ ๔	
	บริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี หรือ		
	บริษัท จีดี ยูโรเปียน แลนด์ซิสเต็ม-สไตเออร์ จำกัด	ที่ ๕	
	นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน	ที่ ๖	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๕ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการแผ่นดินและควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการแผ่นดินและควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ และเป็นคู่สัญญาผู้ขายยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล บริหารราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปลายปี ๒๕๔๕ ถึงต้นปี ๒๕๔๙ เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ด้วยการใช้อุบายหลอกลวงหรือกระทำการโดยวิธีการอื่นใดร่วมกับจำเลยที่ ๕ ให้มีการจัดซื้อสินค้าด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งไม่จัดให้มีการกระทำการค้าต่างตอบแทน ให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในขณะนั้น ร่วมกระทำความผิดด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล จัดทำโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เพื่อจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ตามราคา

และจำนวนที่จำเลยที่ ๕ ประสงค์จะเสนอขายให้แก่กรุงเทพมหานคร โดยอ้างการดำเนินการซื้อขายในลักษณะรัฐต่อรัฐกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย พร้อมรับประกันการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ เพื่อหลีกเลี่ยงการสอบราคา เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ โดยฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการพัสดุ มีจำเลยที่ ๕ เป็นผู้สนับสนุน โดยจำเลยที่ ๕ จัดทำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (AGREEMENT OF UNDERSTANDING หรือ A.O.U.) แล้วมอบหมายให้ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียนำร่าง A.O.U. ไปให้จำเลยที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เสนอร่าง A.O.U. ต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับร่าง A.O.U. โดยในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงจำเลยที่ ๑ แจ้งว่าคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีความเห็นสอดคล้องกับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่า ร่าง A.O.U. ดังกล่าวถูกต้อง ต่อมาจำเลยที่ ๑ ลงนามใน A.O.U. กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย โดยปราศจากอำนาจและไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ จากนั้นนายสมัครลงนามในข้อตกลงซื้อขายรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (PURCHASE AGREEMENT) กับจำเลยที่ ๕ ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐ ขัดต่อระเบียบและกฎหมายกับไม่ได้รับความเห็นและการตรวจสอบความถูกต้องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครตกลงซื้อสินค้าจากจำเลยที่ ๕ โดยไม่มีการตรวจสอบชนิดและราคาสินค้า ซึ่งสินค้าบางรายการผลิตขึ้นในประเทศไทยและมีราคาแพงกว่าราคาในท้องตลาด จำเลยที่ ๓ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จะต้องทำการค้ำต่างตอบแทนกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ด้วย

เงื่อนไขรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนร้อยละ ๑๐๐ โดยเน้นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) แต่
มิได้จัดให้มีการลงนามในสัญญาการค้ำต่างตอบแทน จำเลยที่ ๓ กับนายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดี
กรมการค้าต่างประเทศ กลับร่วมกับบริษัท ซี.พี.เมอร์แซนไดซิง จำกัด (CPM) ซึ่งเป็นบริษัท
ในครอบครัวของจำเลยที่ ๓ ผลักดันให้กระทรวงพาณิชย์เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติเน้นสินค้าประเภท
ไก่ต้มสุกแทนที่จะเป็นสินค้า OTOP ตามนโยบายของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามหลักการที่คณะรัฐมนตรี
ได้อนุมัติและตามวิธีการค้ำต่างตอบแทน เป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าต่อสาธารณรัฐ
ออสเตรเลีย เป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท การกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และนายสมักร เป็น
การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและ
กรุงเทพมหานคร และเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด
เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ มีจำเลยที่ ๕ เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าว
และจำเลยที่ ๕ ได้ร่วมกระทำผิดให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาอย่างเป็นธรรมตาม
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ จำเลยที่ ๖ ทราบว่าจำเลย
ที่ ๔ และนายสมักรยื่นคำขอเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
กลับไม่แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ ต่อมาจำเลยที่ ๖ มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งระงับการขอเปิด
L/C ทั้งยังให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) อนุมัติวงเงินเพื่อจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๕ โดยไม่พิจารณาถึง
ขั้นตอนการจัดซื้อที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบราชการ และจำเลยที่ ๖ ยังแก้ไขข้อความอัน
เป็นสาระสำคัญของเงื่อนไขใน L/C หลายรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่จำเลยที่ ๕ ในการส่งมอบสินค้า
และการชำระเงิน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐและกรุงเทพมหานคร เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการ
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและโดยทุจริต เหตุเกิดที่แขวงเสาซิงช้าและแขวงวัดราชบพิศ เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร และที่ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เกี่ยวพันกัน ขอให้

ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ และ ๘๖ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗, ๑๑, ๑๒ และ ๑๓

จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะ

จำเลยที่ ๕ ออกจากสารบบความ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และจำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกจำเลยที่ ๔ มีกำหนด ๑๐ ปี ข้อหาอื่นให้ยก ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๖

จำเลยที่ ๒ และที่ ๔ อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ ไว้พิจารณา

ต่อมาวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ยกคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๕ ขึ้นพิจารณา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ ศาลอนุญาต

จำเลยที่ ๕ ไม่มาศาลในวันพิจารณาคดีครั้งแรก ถือว่าให้การปฏิเสธ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ วรรคสาม ศาลออกหมายจับกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๕ มาเพื่อพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับได้ภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ ศาลจึงพิจารณาคดีจำเลยที่ ๕ ต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า จำเลยที่ ๕ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ ลงโทษปรับ ๒๖๖,๖๖๖ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ข้อหาอื่นให้ยก

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันรับฟังเป็นยุติว่า จำเลยที่ ๕ กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒, ๑๓ ประกอบมาตรา

๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งลงโทษจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๐ หรือไม่ ที่โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๕ ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ แม้อนุญาตตุลาการจะมีคำชี้ขาดให้จำเลยที่ ๕ คืนเงินให้แก่กรุงเทพมหานครเป็นค่าส่วนต่างระหว่างมูลค่าทางตลาดที่ยุติธรรมกับเงินช่วยค่าซ่อมแซม รวมเป็นเงิน ๒๐,๔๓๕,๖๒๐ ยูโร แต่กรุงเทพมหานครยังมีความเสียหายจากการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ทั้งค่าภาษีอากรสินค้าอะไหล่และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ค่าฝากและเก็บรักษาสินค้า รวมถึงค่าซ่อมแซมอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นเหตุให้มิได้มีการแข่งขันการเสนอราคาเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน การพิจารณาว่ากฎหมายบทใดมีโทษหนักที่สุดสำหรับลงโทษจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นนิติบุคคล จึงต้องพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนโทษปรับที่จะลงโทษได้เท่านั้น โดยต้องใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษปรับหนักที่สุดลงโทษจำเลยที่ ๕ นั้น เห็นว่า ในการกระทำความผิดแต่เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๐ ได้วางหลักโดยกำหนดให้ศาลใช้กฎหมายบทที่มีโทษ

หนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด กรณีจึงต้องพิจารณากฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดเสียก่อน เพื่อใช้บทบัญญัติที่หนักที่สุดอันเป็นความผิดร้ายแรงที่สุดตามสภาพความผิดหรือลักษณะความผิดลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งในกรณีนี้ต้องพิจารณาถึงระวางโทษของความผิดที่กำหนดไว้ ส่วนว่าโทษสถานใดเป็นโทษหนักที่สุดนั้น ต้องพิจารณาตามลำดับโทษที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โดยโทษสถานที่อยู่ในลำดับก่อนในมาตรานี้ย่อมหนักกว่าโทษสถานที่อยู่ในลำดับหลัง หากความผิดแต่ละบทมีโทษสถานเดียวกัน เช่น จำคุกเหมือนกันแล้ว ต้องถือความผิดบทที่มีระวางโทษจำคุกชั้นสูงมากกว่าเป็นบทหนัก แต่หากความผิดแต่ละบทมีระวางโทษจำคุกชั้นสูงเท่ากัน ต้องถือความผิดบทที่มีระวางโทษจำคุกชั้นต่ำที่สูงกว่าเป็นบทหนัก หากความผิดทุกบทมีระวางโทษจำคุกชั้นต่ำและชั้นสูงเท่ากันจึงจะไปพิจารณาระวางโทษปรับในแต่ละบทความผิดต่อไป ซึ่งบทหนักคือบทที่มีระวางโทษปรับสูงกว่า เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ , ๑๒ และ ๑๓ ไม่ได้กำหนดบทลงโทษแก่นิติบุคคลไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น การพิจารณาทบทวนกฎหมายที่จะนำมาใช้ลงโทษจึงต้องพิจารณาเฉพาะบทกฎหมายนั้น ๆ เป็นสำคัญ หากจำเป็นต้องพิจารณาถึงสถานะของผู้กระทำความผิดว่าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่จะสามารถบังคับโทษสถานใดได้หรือไม่แต่อย่างใด เนื่องจากการบังคับใช้โทษสถานใดแก่ผู้กระทำความผิดเป็นขั้นตอนของการลงโทษภายหลังจากการใช้กฎหมายบทมีโทษหนักที่สุดลงโทษแล้ว ดังนี้ เมื่อคดีนี้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าการกระทำตามฟ้องของจำเลยที่ ๕ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และเมื่อพิจารณาทบทวนโทษความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๘ เดือน ถึง ๖ ปี ๘ เดือน ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา

๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ๔ เดือน ถึง ๓๓ ปี ๔ เดือน ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๔ ปี ๘ เดือน ถึง ๓๓ ปี ๔ เดือน และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๕ ปี เห็นได้ว่าความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ มีระวางโทษจำคุกขั้นสูงมากที่สุด ๓๓ ปี ๔ เดือน ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ มีระวางโทษจำคุกขั้นสูงเพียง ๕ ปี ดังนั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกขั้นสูงมากกว่าจึงเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด และเมื่อความผิดบทนี้เป็นบทหนักแล้ว ก็ต้องใช้ระวางโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับตามบทนี้ลงโทษแก่จำเลยที่ ๕ แม้ระวางโทษตามกฎหมายในบทความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ จะกำหนดโทษปรับไว้ร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า ซึ่งในคดีนี้เมื่อคำนวณแล้วจะมีจำนวนเงินสูงกว่าโทษปรับในบทหนักก็ตาม ก็มีใช้ระวางโทษของความผิดบทที่มีโทษหนักที่สุด ส่วนสถานะของจำเลยที่ ๕ ที่เป็นนิติบุคคลซึ่งไม่อาจถูกลงโทษจำคุกได้นั้น หาใช่เงื่อนไขที่จำต้องนำมาพิจารณาในการปรับบทลงโทษตามเงื่อนไขในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๐ ที่โจทก์อุทธรณ์ในทำนองว่ากรุงเทพมหานครได้รับความ

เสียหายสืบเนื่องจากการทำสัญญาอีกเป็นจำนวนมาก ก็เป็นกรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง
ดำเนินการว่ากล่าวตามกฎหมายอื่นต่อไป หาใช่เหตุที่จะให้ลงโทษปรับจำเลยที่ ๕ ตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ ได้ ที่ศาลฎีกาแผนก
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษามานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยยืน

นายสาคร ตั้งวรรณวิบูลย์